

Sygn. akt II PK 242/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Politechniki w W.

przeciwko A. P.

z udziałem Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2014 r.,

skargi kasacyjnej Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W.,

z dnia 14 marca 2013 r.

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. w sprawie z powództwa Politechniki w W. przeciwko A. P. o zapłatę zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 10.000 zł oddalając dalej idące powództwo. Sąd Rejonowy ustalił, że

pozwany A. P. na drodze sądowej domagał się przywrócenia go do pracy w Politechnice, wskazując na wadliwe wypowiedzenie mu umowy o pracę.

Wyrokiem z 28 kwietnia 2006 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. oddalił powództwo o przywrócenie do pracy i zasądził od Politechniki na rzecz A. P. kwotę 4.773,60 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 1 września 2004 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania w związku z nieprawidłowym rozwiązaniem umowy o pracę za wypowiedzeniem. Wyrokowi nadany został rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.591,20 zł brutto.

Po rozpoznaniu apelacji uczestnika postępowania Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 26 kwietnia 2007 r. zmienił wyrok z 28 kwietnia 2006 r. w ten sposób, że przywrócił A. P. do pracy w Politechnice na poprzednich warunkach. W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia wskazał, że w stosunku do tego pracownika naruszony został art. 32 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

W dniu 31 maja 2007 r. Prezes Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego wystąpił do Rektora Politechniki o zrealizowanie ciążącego na uczelni zobowiązania do wypłacenia A. P. wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy. Wskazał, że dotychczas uczelnia tego obowiązku nie zrealizowała, pomimo prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z 26 kwietnia 2007 r., sygn. ... 676/06, przywracającego pracownika do pracy i pomimo podjęcia przez niego pracy.

Pismem z 1 czerwca 2007 r., skierowanym do Rektora Politechniki, A. P. wskazał, że w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z 26 kwietnia 2007 r., sygn. ... 676/06, przywracającym go do pracy i podjęciem zatrudnienia wzywa do naliczenia i wypłaty wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy, w terminie 3 dni. Powołując się na art. 47 k.p. wskazał, że przysługuje mu wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy, tj. od marca 2004 r. do 26 kwietnia 2007 r.

Pismem z 9 lipca 2007 r. Dyrektor Działu Spraw Pracowniczych Politechniki poinformował A. P., że Rektor tej - uczelni wyraził zgodę na wypłacenie mu wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy, tj. od 1 marca 2004 r. do 26 kwietnia 2007 r. (wyrok Sądu II instancji).

Politechnika wypłaciła A. P. łączną kwotę 48.889,42 zł netto. W styczniu 2007 r. wypłaciła mu kwotę netto 1.591,20 zł, na podstawie wyroku z 28 kwietnia

2006 r. W maju 2007 r. wypłaciła kwotę netto 3.079,03 zł, na podstawie wyroku z 26 kwietnia 2007 r. W lipcu 2007 r. wypłaciła dalszą kwotę netto 40.426,18 zł, tytułem tego samego wyroku. W marcu 2008 r. wypłaciła ponadto kwotę netto 3.793,01 zł tytułem dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

Politechnika wniosła w dniu 13 sierpnia 2007 r. skargę kasacyjną od wyroku z 26 kwietnia 2007 r. Zarzucała w niej m.in., że nie doszło do naruszenia przez nią art. 32 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. Odpis skargi kasacyjnej doręczono A. P. w dniu 4 września 2007 r. Postanowieniem z 27 lutego 2008 r. Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania. Wyrokiem z 9 maja 2008 r. (sygn. II PK 316/07) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy nie poczynił żadnych ustaleń w zakresie istnienia jednostki organizacyjnej związku zawodowego, w której A. P. miał pełnić funkcję skarbnika, mimo zgłoszenia przez pracodawcę zarzutów w tym zakresie. Sąd Okręgowy nie odniósł się również do zarzutu apelacyjnego dotyczącego tej kwestii. W związku z tym zdaniem Sądu Najwyższego naruszono art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, gdyż przepis ten został zastosowany do stanu faktycznego niedostatecznie wyjaśnionego co do bytu prawnego tej organizacji związkowej, członkostwo pracownika w zarządzie której zostało uznane za okoliczność uzasadniającą szczególną jego ochronę przed rozwiązaniem stosunku pracy. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 9 października 2008 r. Politechnika wniosła o zwrot wypłaconej A. P. kwoty 48.889,42 zł. Wyrokiem z 15 stycznia 2009 r. (sygn. ... 289/08) Sąd Okręgowy w W. zmienił zaskarżony wyrok z 28 kwietnia 2006 r. w ten sposób, że powództwo w całości oddalił. Ponadto w punkcie IV sentencji orzekł zwrot przez A. P. na rzecz Politechniki kwoty 48.889,42 zł netto.

W dniu 29 kwietnia 2009 r. uczestnik postępowania Ogólnopolski Akademicki Związek Zawodowy wniosł skargę kasacyjną od wyroku z 15 stycznia 2009 r.

Postanowieniem z 25 lutego 2010 r. Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania. Wyrokiem z 6 maja 2010 r. (sygn. II PK 344/09) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w zakresie punktu IV (tj. obowiązku zwrotu

wypłaconego świadczenia w kwocie 48.889,42 zł) i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania. W pozostałej części skargę kasacyjną oddalił. W uzasadnieniu wskazał, że wniosek, o jakim mowa w art. 415 k.p.c., powinien być zgłoszony w skardze kasacyjnej, a nie dopiero w trakcie ponownego postępowania apelacyjnego.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 5 sierpnia 2010 r. Politechnika wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od A. P. kwoty 48.889,42 zł, na podstawie art. 338 § 1 k.p.c. w zw. z art. 415 k.p.c.

Postanowieniem z 5 sierpnia 2010 r. (sygn. ... 174/10) Sąd Okręgowy w W. odrzucił wnioski Politechniki z 9 października 2008 r. oraz 5 sierpnia 2010 r., wskazując, że wnioski restytucyjne są niedopuszczalne, gdyż zgłoszono je już po zakończeniu postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, a zatem potemnie na ich zgłoszenie. Sąd Okręgowy wskazał, że w tej sytuacji zwrotu spełnionego świadczenia Politechnika może dochodzić w odrębnym procesie.

Pismem z 14 grudnia 2010 r. Politechnika wezwała A. P. do zapłaty kwoty 48.889,42 zł z tytułu zwrotu nienależnego świadczenia, wypłaconego na mocy prawomocnego orzeczenia sądowego, które zostało następnie uchylone. Wskazała, że zapłata ma nastąpić w terminie 7 dni.

Pozwany A. P. przeznaczzał środki uzyskane od pracodawcy tytułem odszkodowania, a następnie wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy na pokrycie bieżących wydatków. Od chwili zgłoszenia powództwa o przywrócenie do pracy do wydania wyroku z 26 kwietnia 2007 r. pozostawał bez pracy, otrzymywał zasiłek w kwocie 600 zł miesięcznie. Po przywróceniu go do pracy otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 1.100 zł netto miesięcznie. Otrzymane od strony powodowej środki przeznaczzał m.in. na ogrzewanie, utrzymanie domu, opłaty za media, opłaty za użytkowanie wieczyste nieruchomości, podatek od nieruchomości, opłaty za telefon i internet, koszty utrzymania samochodu, ponadto na pokrycie bieżących wydatków na żywność, prasę, używki, środki czystości, obuwie i ubranie. Środki powyższe wydatkował ponadto na spłatę pożyczki zaciągniętej na cele mieszkaniowe z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a ponadto przekazał w 2007 r. darowiznę w kwocie 4.500 zł na rzecz Fundacji badań nad prawem. Pozwany pozostawał w nieformalnym związku z E. W., której córka A. w

tym okresie była uczennicą. Pozwany wspierał je finansowo. Gdy E. W. brakowało pieniędzy, płacił za jej zakupy, np. w aptece. Pozwany kupował dla córki E. W. przybory potrzebne przy rozwijaniu jej zdolności artystycznych - farby, pędzle. Rocznie były to wydatki rzędu ok. 400 zł. Córka E. W. ma problemy z przebywaniem w skupiskach ludzkich, musiała uczestniczyć w indywidualnym nauczaniu, do czego był jej potrzebny komputer. Z uwagi na to, że jej poprzedni komputer sprawiał problemy, działał bardzo powoli, pozwany zakupił w październiku 2007 r. dla A. W. na urodziny nowy komputer, o wartości ok. 550 zł. Pozwany pomagał im również przy organizowaniu dojazdów do lekarzy, do psychologa, na wakacje, na zakupy, na grzyby - zawoził je wtedy samochodem, ponosząc związane z tym koszty. Pozwany ponadto często wyjeżdżał w celach rekreacyjnych ze znajomymi – E. W. i K. M. - do domku letniskowego w górach. Wyjazdy takie miały miejsce co tydzień, były to zazwyczaj wyjazdy weekendowe. W ciągu roku przypadało ok. 20 takich wyjazdów. Pozwany ponosił koszty związane z dojazdem (koszty paliwa), a także kosztów zakupów żywnościowych. Jednorazowy wyjazd wiązał się z wydatkami rzędu ok. 200 zł. Pozwany wyjeżdżał ponadto za granicę, był na wczasach na Krymie. Pozwany w 2008 r. wpłacił komornikowi w sprawie egzekucyjnej o sygn. Km .../04, kwotę 378,08 zł. Wydatki pozwanego na bieżące utrzymanie oraz na inne cele w 2007 r. wyniosły ok. 27.000 zł, zaś w 2008 r. ok. 38.000 zł. W czerwcu 2009 r. pozwany podarował J. B. i M. W.-B. kwotę 1.000 zł jako prezent ślubny.

Na podstawie tych ustaleń które Sąd Okręgowy przyjął za własne Sąd Rejonowy uznał częściową zasadność powództwa strony powodowej dotyczącego zwrotu wypłaconego pozwanemu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w kwocie 48.889,42 zł przewidzianej w przepisie art. 47 k.p. na podstawie przepisu art. 405 k.c. Przesłanką wypłaty pozwanemu wynagrodzenia było prawomocne rozstrzygnięcie Sądu przywracające pozwanego do pracy u strony pozwanej. Wraz z upadkiem tego orzeczenia odpadła podstawa prawna jego spełnienia. Zachodził więc jeden z przypadków nienależności świadczenia opisany w przepisie art. 410 § 2 k.c. Strona powodowa miała obowiązek bezzwłocznie wypłacić pozwanemu świadczenie określone w przepisie art. 47 k.p. co uczyniła na wezwanie pozwanego. Natomiast pozwany zgodnie z przepisem art. 409 k.c. powinien liczyć się z

obowiązkiem zwrotu otrzymanych pieniędzy od chwili wydania przez Sąd drugiej instancji wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r. wskazującego *expressis verbis* na obowiązek zwrotu wynagrodzenia jak też prawomocnie oddalającego powództwo o przywrócenie do pracy oraz o odszkodowanie. Jednocześnie sam fakt wniesienia kasacji nie dawał takich podstaw. Dotyczyło to również daty wyroku z dnia 9 maja 2008 r. przez Sąd Najwyższy. Nie zmieniło przy tym sytuacji prawnej pozwanego późniejsze orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące wskazania drogi prawnej odzyskania wypłaconej kwoty. Odnosząc się do kwestii wysokości kwoty podlegającej zwrotowi co do której pozwany winien liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu Sąd Rejonowy uznał, że pozwany wydał kwotę 34.500 zł i według stanu na miesiąc styczeń 2009 r. powinien dysponować kwotą około 10.000 zł z kwoty otrzymanej od strony powodowej. W zakresie tej kwoty musiał się już liczyć z obowiązkiem zwrotu. Zatem wyzbycie się jej w późniejszym okresie nie zwalniało go z obowiązku zwrócenia jako nienależnego świadczenia. Z uwagi na powyższe Sąd Rejonowy orzekł o zasądzeniu tej kwoty.

Od powyższego wyroku apelację wniosła strona powodowa. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucała zarówno naruszenie przepisów proceduralnych jak i materialnych jak następuje: art. 233 § 1 k.p.c., 409 k.c. W związku z tym wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 48.889,42 zł ewentualnie jego uchylenie z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Poddawała w wątpliwość wydatki pozwanego, które budzą sprzeciw. Natomiast pozwany musiał sobie zdawać sprawę, że pobrane przez niego świadczenie będzie podlegało obowiązkowi zwrotu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożył również pozwany A. P. któremu zarzucał naruszenie prawa materialnego a to przepisu art. 47 k.p., 410 § 2 k.c., 409 k.c. Wskazując na te zarzuty wniósł o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa. Twierdził, że w żądanej przez powoda kwocie 48.889 zł znajduje się dodatkowe wynagrodzenie roczne, które nie może stanowić wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, które strona powodowa naliczyła dobrowolnie i odrębnie od tego wynagrodzenia. Dlatego powództwo powoda co do tej kwoty winno być oddalone. Natomiast kwestię liczenia się z obowiązkiem zwrotu należy odnieść do prawomocności wyroku orzeczenia.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 14 marca 2013 r. oddalił apelację. Sąd stwierdził, że zarzuty i argumenty obu apelacji nie uzasadniają uznania, że orzeczenie Sądu Rejonowego, którym zasądzono od pozwanego A. P. na rzecz strony powodowej Politechniki w W. kwotę 10.000 zł jest wadliwe i narusza przepisy prawa co uzasadniałoby apelację. W ocenie Sądu dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego w pełni odpowiada wymogom zawartym w tym przepisie. Sąd Okręgowy podzielił pogląd jak i argumenty zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do obowiązku zwrotu przez pozwanego świadczenia wypłaconego jemu przez stronę powodową jak i zakresu zwrotu kwoty wypłaconych pieniędzy. Przesłanką wypłaty pozwanemu wynagrodzenia było bowiem prawomocne rozstrzygnięcie Sądu przywracające pozwanego do pracy u strony pozwanej. Wraz z upadkiem tego rozstrzygnięcia upadła też podstawa prawna jego spełnienia. Zachodził więc jak słusznie przyjął Sąd Rejonowy przypadek nienależnego świadczenia opisany w przepisie art. 410 § 2 k.c. Natomiast pozwany powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu otrzymanych pieniędzy określonym w przepisie art. 409 k.c. od chwili wydania przez Sąd drugiej instancji wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r. wskazującego na obowiązek zwrotu wynagrodzenia. Odnosząc się do kwestii wysokości kwoty podlegającej zwrotowi to skoro pozwany do tego czasu wydał kwotę 34.500 zł to powinien dysponować jeszcze kwotą 10.000 zł, którą zobowiązany jest zwrócić stronie pozwanej. Jednocześnie wbrew temu co twierdził pozwany dodatkowe wynagrodzenie roczne zawarte w żądanej przez stronę powodową kwocie stanowiło wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w rozumieniu przepisu art. 47 k.p. Nie mogło ono więc być wyodrębnione z tego wynagrodzenia jako nie podlegające zwrotowi. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy z mocy przepisu art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Skargą kasacyjną uczestnika postępowania Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego zaskarżono wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 marca 2013 r. w pkt I w części oddalającej apelację pozwanego. Uczestnik postępowania wniósł o jego uchylenie w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o orzeczenie o kosztach postępowania

kasacyjnego według norm przepisanych. Uczestnik zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 47 k.p. oraz niewłaściwe zastosowanie art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. polegające na przyjęciu, że wypłacone pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, jest świadczeniem nienależnym w przypadku uchylecia prawomocnego wyroku przywracającego do pracy i po ponownym rozpoznaniu sprawy prawomocnym oddaleniu powództwa o przywrócenie do pracy; błędną wykładnię art. 47 k.p. polegającą na przyjęciu, że w pojęciu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy mieści się dodatkowe wynagrodzenie roczne; niezastosowanie art. 297 k.p. w związku z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy, a także § 6 pkt 8 rozporządzenia MPiOS z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop. W uzasadnieniu skargi skarżący kwestionuje stanowisko sądów w niniejszej sprawie, które przyjęły, że „wraz z upadkiem” prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu przywracającego pracownika do pracy „upadła” podstawa prawna spełnienia świadczenia w postaci wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Skarżący stoi na stanowisku, że na gruncie art. 47 k.p. warunkiem przysługiwania wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy jest podjęcie przez pracownika pracy w wyniku przywrócenia do pracy. Przepis akcent kładzie na element „podjął pracę”, a podjęcie pracy pozostawia w funkcjonalnym związku z wynikiem sprawy jakim jest prawomocne przywrócenie do pracy. Następnie uchylenie w postępowaniu kasacyjnym orzeczenia przywracającego do pracy nie odmieni zaszłych zdarzeń, w tym zdarzenia, że w istocie nastąpiło podjęcie pracy w wyniku przywrócenia. Restytucja stosunku pracy niewątpliwie nastąpiła, ale nie zachodzi prosta odwracalność skutków „upadku” prawomocnego orzeczenia. Zaistnienie takiej sytuacji „upadku” orzeczenia przywracającego do pracy nie uprawnia do zakwalifikowania wypłacanego pracownikowi do tego momentu wynagrodzenie za

pracę jako świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 k.c., pomimo że świadczenie pracy było wprost wynikiem przywrócenia do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego okazała się nieuzasadniona. W niniejszej sprawie nie jest uzasadniony zarzut w postaci naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 47 k.p. oraz niewłaściwe zastosowanie art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. polegające na przyjęciu, że wypłacone pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, jest świadczeniem nienależnym.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na funkcję postępowania restytucyjnego. Nie ulega wątpliwości, że jego wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. służyło jedynie ustanowieniu specjalnego trybu dochodzenia roszczeń zmierzających do odwrócenia wyniku sprawy zakończonej niezgodnym z prawem i następnie uchylonym lub zmienionym wyrokiem, mającego ułatwić pozwanemu osiągnięcie tego celu, przez możliwość odzyskania spełnionego świadczenia w tym samym procesie. Świadczyła o tym wyraźnie fakultatywność wydania orzeczenia restytucyjnego. Wprowadzenie obligatoryjności orzekania o zwrocie świadczenia przez obowiązujący kodeks postępowania cywilnego nie zmieniło tego założenia, służy ona bowiem jedynie wzmocnieniu procesowego uprawnienia strony do rozpoznania żądania restytucyjnego w uproszczony sposób. W ocenie Sądu Najwyższego nie jest możliwa obrona stanowiska, że roszczenie restytucyjne ma różny charakter i opiera się na różnych podstawach materialnoprawnych w zależności od tego, czy zostało zgłoszone na podstawie art. 338 k.p.c. oraz art. 415 k.p.c., czy też jest dochodzone w osobnym procesie. Twierdzenie o materialnoprawnym charakterze art. 415 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i innych przepisów restytucyjnych, w tym również art. 338 k.p.c., nie jest uzasadnione. Sąd drugiej instancji stosując przy ponownym rozpoznaniu sprawy art. 398¹⁵ § 1 *in fine* k.p.c. - będąc związany wnioskiem restytucyjnym i stosując do jego rozpoznania przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie

zachodzi niezgodność art. 398¹⁵ § 1 zdanie drugie k.p.c. z zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego, wyrażoną w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż rozstrzygnięcie przez sąd drugiej instancji w przedmiocie wniosku restytucyjnego jest zawsze rezultatem kontroli instancyjnej sprawowanej przez ten sąd i jego kierunek, tj. odwrócenie ról powoda i pozwanego w postępowaniu restytucyjnym, zależy bezpośrednio od treści wyroku kończącego sprawę przed sądem drugiej instancji. Nie ma też wątpliwości, że prowadzona przez sąd rozprawa, po której zapada orzeczenie o restytucji, stanowi kontynuację rozprawy rozpoczętej przed sądem pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II PZ 3/10, niepubl.).

W postępowaniu apelacyjnym opartym na modelu apelacji pełnej odbywa się ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy w granicach wyznaczonych apelacją. Apelacja pełna *cum beneficio novorum* polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, w sposób w zasadzie nieograniczony jeszcze raz badając sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Tym samym postępowanie apelacyjne, choć odwoławcze, ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny), a z punktu widzenia metodologicznego stanowi dalszy ciąg postępowania przeprowadzonego w pierwszej instancji. Przez spełnianie zasadniczo nieograniczonych funkcji rozpoznawczych spełnia się też kontrolny cel postępowania apelacyjnego, tj. naprawienie wszystkich błędów sądu pierwszej instancji, a ewentualnie także błędów stron. W każdej więc sytuacji podłożem wyroku sądu apelacyjnego - podobnie jak sądu pierwszej instancji - są dokonane przezeń ustalenia faktyczne, czego nie zmienia możliwość posłużenia się przez sąd odwoławczy dorobkiem sądu pierwszej instancji i uznania jego ustaleń za własne (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., zasadna prawna, III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55). Wobec tego nie można odmówić racji twierdzeniu, że możliwość orzekania o restytucji przez sąd drugiej instancji narusza zasadę instancyjności w stopniu nie większym niż w sytuacji, gdy sąd ten uwzględniając apelację zmienia zaskarżony wyrok po przeprowadzeniu postępowania dowodowego. Należy także mieć na względzie, że możliwość złożenia wniosku restytucyjnego w postępowaniu apelacyjnym jest dodatkowym przywilejem strony i zawsze wynikiem jej wyboru uproszczonej formy

zwrotu spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia, strona, która chce aby roszczenie restytucyjne było rozpoznane w pełnym postępowaniu, może go dochodzić w osobnym procesie. W konsekwencji przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, które dotyczą roszczenia restytucyjnego, są wyłącznie przepisami o charakterze proceduralnym i ustanawiają tylko uproszczony tryb dochodzenia tego roszczenia, a jego podstawę materialnoprawną stanowią przepisy Kodeksu cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu). Zatem wniosek restytucyjny jest równoważny powództwu o zwrot nienależnego świadczenia w rozumieniu art. 410 k.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2012 r., II PZP 1/12, OSNC 2013/4/43).

Mając powyższe na uwadze, bez znaczenia jest kwestia zasadności zarzutu skargi kasacyjnej polegającego na błędnej wykładni art. 47 k.p. poprzez przyjęcie, że w pojęciu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy mieści się dodatkowe wynagrodzenie roczne, skoro w sytuacji pozytywnego rozstrzygnięcia przez sąd drugiej instancji wniosku restytucyjnego o zwrot spełnionego świadczenia ustalonego w wadliwej wysokości z punktu widzenia przepisów prawa materialnego (art. 47 k.p. w związku art. 297 k.p. w związku z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy, a także § 6 pkt 8 rozporządzenia MPiOS z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop.), fakt ten nie ma wpływu na obowiązek zwrotu spełnionego świadczenia w myśl przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 410 k.c.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

